

УДК 330.341.1

Антонюк Дмитро,
д.е.н., проф.,
віцепрезидент Запорізької ТПП,
професор кафедри підприємництва,
менеджменту організацій і логістики,
Запорізький національний університет,
м. Запоріжжя, Україна

Буй Юлія,
асистент кафедри прикладної економіки,
Івано-Франківський національний технічний університет
нафти і газу,
м. Івано-Франківськ, Україна

СОЦІАЛЬНІ ІННОВАЦІЇ У ПОВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Потужним геополітичним і геоекономічним викликом після всесвітньої пандемії COVID-19 стало військове вторгнення російської федерації в Україну. Руйнівні наслідки відкритого воєнного наступу росії зумовлюють пошук дієвих механізмів відтворення соціально-економічного добробуту нашої країни. Під час широкомасштабного вторгнення було завдано непоправних збитків економічному, екологічному та соціальному середовищу. Зокрема, зафіксоване падіння ВВП на рівні 30–35% та зниження експорту на 30–33 %, завдані збитки інфраструктурі у розмірі більше 110 млрд дол. США, спостерігається припинення діяльності МСП та закриття великих підприємств, мінімізація приватних інвестицій, загрози продовольчій та енергетичній безпеці, а найголовніше – неоціненна шкода довкіллю та втрати людського потенціалу (людські втрати, внутрішня та зовнішня міграція). Тому повоєнна відбудова України та подолання

наслідків агресивного вандалізму повинна ґрунтуватися на засадах сталого (збалансованого) розвитку, передусім для забезпечення першочергових потреб населення, створення відповідних соціально-економічних умов для повернення переміщених осіб і зростання майбутніх поколінь в безпечному і здоровому довкіллі.

Зрозуміло, що відновлення країни після такого руйнівного втручання є неможливим без міжнародної підтримки та проактивної громадянської позиції суспільства. В умовах потужної міжнародної фінансової та технічної допомоги, що надходить для відновлення України від країн-партнерів, важливо зберегти засадничі принципи національної безпеки, зокрема військової, енергетичної, продовольчої та інформаційної, за умови ефективного використання ресурсної бази країни, на основі модернізованих інститутів.

Єдність і активна позиція українського суспільства, а також неоціненна підтримка з боку бізнесу дозволили країні вистояти та сформувати стабільне соціальне підґрунтя для трансформації економічної системи та відновлення екологічної стійкості у повоєнний період. В умовах дефіциту фінансових ресурсів соціальні інновації виступають одним із напрямів розбудови соціальної компоненти сталого розвитку та можуть забезпечити вищезначені напрями відновлення. Процеси генерування та продукування соціальних інновацій варто розглядати через активізацію суспільного розвитку, інноваційну активність підприємств, соціальні ініціативи та соціальне підприємництво [1, с. 17]. І цьому сприятиме використання результатів досліджень досвіду провідних країн світу для України [2, с. 66–67].

Першочерговим кроком для успішного відновлення економіки регіонів є стабілізація ситуації на окупованих територіях України. Щодо тих регіонів, які знаходяться у відносній безпеці, то за умов дефіциту ресурсів соціальні інновації можуть стати потужним інструментом, який забезпечуватиме фундаментальні основи економічного відновлення.

Напрямами відновлення економічної системи за використання соціальних інновацій вже стали: територіальна згуртованість суспільства у наданні волонтерської допомоги постраждалим регіонам; інтенсифікація соціальної діяльності діючого бізнесу; активізація співпраці громадянського суспільства з органами місцевого самоврядування та бізнесом, допомога у релокації бізнесу; поширення кращих практик соціальної допомоги у регіонах через інтернет платформи; освітні заходи та забезпечення доступу до безкоштовних навчальних матеріалів; реалізація волонтерських проєктів для ВПО, надання їм психологічної допомоги, будівництво модульних поселень для ВПО; популяризації свідомого споживання та ощадливого використання природних ресурсів, екологічної грамотності тощо.

Попри те, що протягом періоду війни ініційовано багато соціальних проєктів, своєчасне реагування на потреби та проблеми регіонів для їх економічного відновлення повинно забезпечуватися шляхом висвітлення інформації про соціальні ініціативи у ЗМІ, на сайтах органів влади та місцевого самоврядування, залучення освітніх установ, територіальних громад, використання соціальних мереж, інструментів SMM маркетингу, підтримки інноваційних інфраструктур для міжрегіональної співпраці та активізації громадянської згуртованості у регіонах України [3, с. 38].

Підсумовуючи вище викладений матеріал, слід зазначити що потенціал соціальних інновацій закладено не на особистісних досягненнях, а на розвитку загальнолюдських цінностей: довірі, співпраці, соціальній і екологічній відповідальності, готовності до волонтерської роботи, ідентифікації себе як особистості в українському суспільстві, готовності до збереження національної культури та традицій, свідомого споживання, а також відмови від особистісного збагачення заради суспільного блага. Соціальний вклад кожного окремого домогосподарства у відновлення суспільного добробуту може мати величезний вплив на економічну систему та зберегти значну частку фінансових ресурсів. Прозорість у

використанні коштів волонтерської допомоги, державними та місцевими органами, фіскальні стимули, зниження корупції, які на перший погляд є економічними інструментами, насправді мають потужне соціальне підґрунтя для всіх членів суспільства в Україні.

Список використаних джерел:

1. Antoniuk, D., Bui Y., Berezhnyska, U., Savko, O., Hobyр, I Social entrepreneurship as driver for increasing social innovation. *Science and Innovation*, 2023. Vol. 19 No. 2. Pp. 17-30. DOI: <https://doi.org/10.15407/scine19.02>
2. Antoniuk, D. and Bui, J. Social innovations: experience on implementation of projects of the leading world countries for Ukraine. *Management and Entrepreneurship: Trends of Development*, 2019. 1(07). Pp. 64-73. doi: <https://doi.org/10.26661/2522-1566/2019-1/07-07>.
3. Антонюк Д. А., Буй Ю. В. Роль соціальних інновацій у відновленні економіки регіонів України. *Імперативи та безпекові пріоритети збереження і розвитку продуктивної спроможності регіонів України в умовах війни: збірник тез доповідей дискусійної платформи* / за заг. ред. д.е.н., проф. Шульц С.Л., д.е.н., проф. А.І. Мокія. Львів. 2022. 87с. С. 37-38.